

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Deres referanse: [Deres ref.]
Vår referanse: 2018/202
Dato: 07/09/2018

Forslag til endringer i straffeloven mv. (oppfølging etter ikraftsettelsen av straffeloven)

1. Innledning

Vi viser til Justis- og beredskapsdepartementet høringsbrev av 25. mai 2018 med forslag til endringer i straffeloven, militær straffelov og straffeprosessloven.

Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter (NIM) har som hovedoppgave å fremme og beskytte menneskerettighetene i tråd med Grunnloven, menneskerettsloven og den øvrige lovgivningen, internasjonale traktater og folkeretten for øvrig, jf. lov om Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter § 1 annet ledd. NIM skal blant annet gi råd til Stortinget, regjeringen og andre offentlige organer om gjennomføringen av menneskerettighetene, jf. lovens § 3 første ledd bokstav b.

Forslagene i høringsnotatet vil, slik vi vurderer det, ikke by på menneskerettslige utfordringer for Norge. Når det gjelder forslaget om utskutt foreldelsesfrist for overtredelse av straffeloven § 304 om seksuell handling med barn under 16 år (høringsnotatets punkt 3.3.2), mener vi at en slik endring vil innebære en positiv styrking av barns rettssikkerhet. Vi vil i det følgende kort utdype de menneskerettslige sidene ved dette forslaget.

Statens myndigheter har etter Den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK) artikkel 3 og artikkel 8, jf. artikkel 1, en positiv forpliktelse til å beskytte barn mot seksuelle overgrep. Beskyttelsen må være effektiv, noe som blant annet innebærer at det stilles krav til den strafferettslige forfølgningen av slike handlinger.¹

En nærmere regulering av plikten til å beskytte barn mot seksuelle overgrep følger av Europarådets konvensjon om beskyttelse av barn mot seksuell utnyttning og seksuelt misbruk. Norge ratifiserte konvensjonen 13. juni 2018, og den trer i kraft 1. oktober d.å. for Norges del. Relevant i denne sammenheng er konvensjonens artikkel 33 om foreldelsesfrister sammenholdt med den materielle bestemmelsen i artikkel 18 første ledd bokstav a. Etter sistnevnte bestemmelse har staten en plikt til å kriminalisere «sexual activities» med mindreårige som etter intern rett ikke har oppnådd seksuell lavalder. For slike straffbare handlinger skal det i medhold av artikkel 33 løpe en foreldelsesfrist «for a

¹ Se Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) sine avgjørelser *Söderman v. Sverige* (5786/08) avsnitt 82–83 og *X. og Y. v. Nederland* (8978/80) avsnitt 23 og 30.

period of time sufficient to allow the efficient starting of proceedings after the victim has reached the age of majority».

I arbeidet med straffeloven av 2005 la Justis- og politidepartementet til grunn at artikkel 18 ville bli gjennomført ved blant annet §§ 299 (voldtekt av barn under 14 år, som både omfatter seksuell omgang og kvalifisert seksuell handling) og 302 (seksuell omgang med barn mellom 14 og 16 år).² For å oppfylle artikkel 33 foreslo man, og vedtok senere, følgelig at foreldelsesfristen for §§ 299 og 302 skulle begynne å løpe den dag fornærmede fyller 18 år (såkalt utskutt foreldelsesfrist), jf. § 87 første ledd andre punktum.³

NIM forstår dette slik at det er bestemmelsene om seksuell *omgang* med barn under 16 år (og for så vidt også *kvalifisert* seksuell handling med barn under 14 år), som gjennomfører artikkel 18, og *ikke* § 304 om seksuell *handling* med barn under 16 år.⁴ Konsekvensen av dette er at man ikke kan utlede noen krav til foreldelsesfristen for § 304 av konvensjonen.

Gjeldende rett er med andre ord allerede i samsvar med konvensjonsforpliktelsene, og det er derfor ingen *plikt* til å endre foreldelsesreglene.⁵ Som nevnt er vi allikevel positive til departementets forslag om utskutt foreldelsesfrist for overtredelse av § 304. Vi har merket oss begrunnelsen om at det dreier seg om handlinger som fornærmede gjerne først er i stand til å fortelle om etter en viss tid. Vi mener derfor at lovendringen vil kunne bidra til en mer effektiv beskyttelse av barn mot seksuelle overgrep.

Vennlig hilsen
for Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter

Adele Matheson Mestad
Fungerende direktør

Gro Nystuen
Seniorrådgiver

---

² Ot.prp.nr.22 (2008–2009) s. 241, se også Regjeringens proposisjon til Stortinget om samtykke til ratifikasjon av konvensjonen, Prop. 38 S (2017–2018) s. 9.

³ Ot.prp.nr. 22 (2008–2009) s. 267. Senere har man for øvrig vedtatt at straffansvaret etter §§ 299 og 302 ikke foreldes, jf. § 91.

⁴ Dette må for øvrig antas å være i tråd med konvensjonen. Begrepet «sexual activities» er ikke nærmere definert, og det fremgår av den forklarende rapporten til konvensjonen at man foretrakk å overlate dette til medlemsstatene, jf. rapportens avsnitt 127.

⁵ Vi presiserer for ordens skyld at artikkel 33 strengt tatt heller ikke direkte oppstiller noen krav til når foreldelsesfristen skal begynne å løpe, så lenge det er mulig for fornærmede å starte rettsforfølgning i en tilstrekkelig periode etter at vedkommende har nådd myndighetsalderen, slik også Ot.prp.nr.22 (2008–2009) s. 266–267.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har dermed ingen signatur.